



Vereniging van Groninger Gemeenten

Hendrik Westerstraat 24
9791 CT Ten Boer

(050) 303 97 97

Secretariaat@groningergemeenten.nl

Voorzitter en griffier van de Vaste
Kamercommissie Binnenlandse
Zaken

Postbus 20018
2500 EA Den Haag
cie.biza@tweedekamer.nl

Ons kenmerk: 20250304_25004

Uw kenmerk :

Betreft: Schriftelijke inbreng d.d. 6 maart Vervolgtraject verdeelmodel van het
gemeentefonds per 1 januari 2026 (36600-B-24)

Ten boer, 4 maart 2025

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie Binnenlandse Zaken,

Tot 6 maart kunt u uw schriftelijke inbreng geven over het Vervolgtraject verdeelmodel van het gemeentefonds. Wij stellen het zeer op prijs dat u dit zo snel een plek op de agenda heeft gegeven en dat u de minister verzoekt om de beantwoording nog voor het commissiedebat Financiën decentrale overheden op 26 maart 2025 naar de Kamer te sturen. Het is opmerkelijk dat de fondsbeheerders 5 maanden hebben gedaan over hun reactie op de onderzoeken (de laatste was 9 september gereed), en dat de gekozen koers toch alleen is: geen aanpassing van het model, alleen vervolgonderzoek. Dat terwijl aan gemeenten en de Kamer beloofd is om op basis van de onderzoeken tussentijdse aanpassingen in het model te doen. Aanpassingen die voor een aantal van onze gemeenten zeer urgent zijn.

Wij hebben drie hoofdpunten:

1. Pas regressie toe met verstand. Het gekozen model is een regressiemodel, wat in de kern betekent dat er uitgegaan wordt van gemiddelden. Er moet zo snel mogelijk een oplossing komen voor gemeenten die sterk onder het gemiddelde zitten, in navolging van de motie Van der Graaf (35925-VII nr. 166).
2. Het duurt veel te lang om te komen tot een model dat recht doet aan de leefwereld van gemeenten. Ook als de uitgevoerde onderzoeken nog geen totaalbeeld geven, kunnen bepaalde aanpassingen al doorgevoerd worden.
3. Zorg dat het vervolgonderzoek en de conclusies leiden tot een eerlijke verevening en doorgevoerd worden in de meicirculaire van 2026 (voor begrotingsjaar 2027) en pas een rechtvaardig ingroeipad toe.

Hieronder lichten wij deze punten nader toe.

Ad 1. Regressie met verstand. Het gekozen model is een regressiemodel. Dit betekent dat er uitgegaan wordt van gemiddelden. Toen hiervoor gekozen is, is afgesproken "regressie met verstand". Als gemeenten te ver afwijken van het gemiddelde, moet er ingegrepen worden. De

volgende analogie licht dit punt toe. Stel je hebt vier leerlingen een toets afgenomen. Marie scoort een 10, Jan een 1, Henk en Ingrid allebei een 6. Gemiddeld scoren ze dus een krappe voldoende (5,75). Een goede leraar gaat dan meteen nadenken of de lesmethode wel voldoende aansluit bij alle leerlingen. En zegt zeker niet tegen Jan: "Sorry, jongen, maar gemiddeld scoren jullie voldoende, dus ik ga je niet helpen".

Dat dit fout gaat wordt nu erkend op klein schaalniveau in het grootstedelijk onderzoek. Een stad kan het gemiddeld wel goed doen, maar hele wijken scoren ver onder het gemiddelde en lopen zo mis wat wel nodig is. Deze redenatie voeren wij al vanaf het begin aan op gemeentelijke niveau. Een aantal van onze gemeenten scoren ten opzichte van landelijke gemiddelden ver daaronder. Daardoor komen zij in de problemen door deze herverdeling. Dit kan niet langer genegeerd worden.

Er is sprake van een te slechte aansluiting tussen systeem- en leefwereld. Doorgaan op het ingeslagen pad betekent dat de verschillen tussen gemeenten steeds groter zullen worden, zoals ook is aangetoond in het rapport Elke regio telt. De door het systeem uitgekeerde bedragen kloppen niet met de uitgaven die onze gemeenten moeten doen. Dit heeft te maken met het onjuist inschatten van de situatie van gemeenten zonder centrumfunctie, de sociaal-economische situatie van een aantal van onze gemeenten (die doorklinkt in de steun, ook bij de WMO, die onze inwoners nodig hebben). In het grootstedelijk onderzoek wordt nu gevraagd om erkenning voor hoge dichtheden, maar in het noorden zijn juist een groot oppervlak met relatief weinig inwoners het probleem. In deze plattelandsgebieden worden meerkosten gemaakt omdat door de grotere afstanden en gebrek aan massa minder efficiënt geopereerd kan worden.

Concreet betekent dit:

- *Corrigeer de onterechte korting (zoals gebleken is uit het onderzoek) op niet-centrum gemeenten.*
- *Ga per direct met gemeenten die ver onder het gemiddelde zitten om tafel en zoek gezamenlijk naar een oplossing.*

Ad 2. Schuif de aanpassingen van het model niet steeds door tot er weer een onderzoek is afgerond. Stabiliteit is belangrijk, maar als dat leidt tot een steeds grotere kloof tussen leef- en systeemwereld komen onze gemeenten dieper in de problemen. Doe daarom tussentijdse aanpassingen op basis van wat al bekend is.

Concreet betekent dit:

- Breng de verevening Onroerend Zaak Belasting (OZB) van 70/80% naar 90/100%, zoals al voor de invoering geadviseerd is door de Raad voor het Openbaar Bestuur.
- Zorg dat het aantal huishoudens dat nu gerekend wordt tot huishoudens met een laag inkomen klopt met de werkelijkheid. Dat dit niet zo is, is in de praktijk al gebleken bij de verdeling van de energie-compensatiegelden: sommige gemeenten kregen te veel, andere moesten bijplussen. Hier zou versneld naar gekeken moeten worden, omdat het gaat om de kwetsbaarsten in onze samenleving.

Ad 3. Zorg dat het vervolgonderzoek en de conclusies leiden tot een eerlijke verevening en voer conclusies door in de meicirculaire van 2026 (voor begrotingsjaar 2027).

Het tempo ligt veel te laag: zowel het starten van onderzoeken, als ook hoe lang de kabinetsreactie op zich laat wachten nadat de onderzoeken gereed zijn (dit keer 5 maanden). De minister heeft aangekondigd in 2027 een nieuwe stap te zetten met het ingroeipad, ongeacht of het nadere onderzoek afgerond is. Dat bevreemdt ons. Een nieuwe stap in het ingroeipad zou immers moeten plaatsvinden op basis van onderzoek. Zodat zowel gemeenten die recht hebben op meer als

gemeenten die nu te weinig krijgen, onderbouwd en zonder extra vertraging krijgen wat passend is.

Sluit bij het onderzoek naar verevening geen gemeentelijke inkomsten uit. De fondsbeheerders willen bij voorbaat toeristenbelasting uitsluiten bij verevening van de Overige Eigen Middelen (OEM). En parkeerbelasting wordt nu helemaal niet verevend via de OEM-verevening¹. Terwijl het bij verevening, de basis van de Financiële Verhoudingswet, erom gaat dat gemeenten die wel eigen verdienvermogen hebben (op welke wijze dan ook) solidair zijn met gemeenten die dat minder hebben. Zorg met andere woorden voor een eerlijke verevening van de eigen inkomsten van gemeenten. Zodat, in overeenstemming met de Financiële Verhoudingswet, in alle gemeenten basisvoorzieningen op peil blijven.

Concreet betekent dit:

- *Voer een toets in voor gemeenten met een lage sociaal-economische score, of zij de nieuwe stap in het ingroeipad wel kunnen dragen. De reactie op deze toets moet niet alleen een lager ingroeipad voor betreffende gemeenten kunnen zijn, maar ook géén nieuwe stap voor dergelijke gemeenten. Want ook een korting van €7,50 in plaats van €15 per inwoner kan voor deze gemeenten de doodsteek zijn.*
- *Zorg voor een eerlijke verevening van alle eigen inkomsten van gemeenten en sluit niet bij voorbaat zaken uit.*

Een afschrift van deze brief sturen wij naar de fondsbeheerders en de VNG.

Met vriendelijke groet,

De Vereniging van Groninger Gemeenten,
Voorzitter BO gemeentefinanciën Eltjo Dijkhuis



cc.

VNG t.a.v. algemeen directeur

Mevrouw Judith Uitermark, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De heer Tjebbe van Oostenbruggen, staatssecretaris Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane

¹ De inkomsten uit parkeerbelastingen zijn nu in de verdeling betrokken in het cluster Infrastructuur Ruimte en Milieu. De inkomsten zijn daar in mindering gebracht op de kosten die gemaakt worden voor de ontwikkeling en beheer van parkeervoorzieningen. Op basis van deze 'netto-kosten' is vervolgens de verdeling van dat cluster bepaald. Door de toename van de inkomsten parkeerbelastingen zou een check gedaan moeten worden of deze werkwijze nog steeds passend is óf dat een afzonderlijke verevening meer in de rede ligt.